

Strona samorządowa postanowiła wystąpić do premiera rządu z wnioskiem o pilne zorganizowanie nadzwyczajnego posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, poświęconego sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

O swoich postulatach samorządowcy poinformowali stronę rządową podczas posiedzenia plenarnego Komisji Wspólnej, które odbyło się 26 czerwca br.

- Dyskusja, jak jest prowadzona w ostatnich dniach na ten temat (sytuacji finansowej JST –przyp. red.) po nowelizacji Karty Nauczyciela, ma dosyć jednostronny przebieg. Podkreślany jest aspekt przyrostu wpływów z PITu, który jest faktem i jest spory, ale na naszą sytuację finansową składa się szereg czynników, które również wymagają uwzględnienia – tłumaczył Andrzej Porawski, sekretarz strony samorządowej KWRiST, dyrektor Biura Związku Miast Polskich.

PIT przyrósł z 37,8 mld zł w 2015 r. do 50,5 mld zł w 2018 r. Na tej podstawie coraz częściej formułowana jest teza, że dzięki temu samorzady są w stanie sfinansować nowe obowiązki, w tym na przykład wzrost wynagrodzeń nauczycieli wynikający z nowelizacji Karty.

Rosnące wpływy całego sektora publicznego z udziału w podatku PIT są faktem, jednak na sytuację JST wpływa **cały szereg innych czynników**, które w tej dyskusji są pomijane. Samorządowcy – w liście do premiera – wymieniają te z nich, które w ich ocenie są najważniejsze i muszą również być wzięte pod uwagę, aby obraz finansów JST był prawdziwy. Są to:

1. Wzrost kosztów wykonywania zadań własnych JST w ostatnich trzech latach, w tym zwłaszcza w zakresie lokalnych usług publicznych, spowodowany między innymi przez:
 - wzrost cen usług budowlanych i drogowych (od stycznia 2016 roku - o 21 %),
 - wzrost cen niektórych materiałów (np. asfalt o 35 % tylko w ciągu ostatniego półrocza),
 - drastyczny wzrost cen energii elektrycznej w ostatnim roku,
 - wzrost opłat za wodę pobieraną m.in. przez wodociągi oraz przemysł,
 - wzrost kosztów pracy.

- Spowodowało to radykalny wzrost kosztów świadczenia lokalnych usług publicznych oraz inwestycji. Sam tylko rząd wielkości tego wzrostu przekracza zwiększenie wpływów z udziału w PIT – mówił Andrzej Porawski.

- Szczególnie silny wzrost kosztów realizacji zadań obserwujemy w gospodarce odpadami, gdzie jest on spowodowany również przez inne czynniki, związane np. ze zmianami na rynku odpadów, a także w transporcie – dodaje.
2. Wzrost kosztów realizacji innych zadań własnych szczególnie dotkliwie występuje w oświacie. W latach 2017 i 2018 luka finansowa w oświacie wzrosła z 17,7 mld zł do 23,4 mld zł, co wynika jednoznacznie z raportu o finansowaniu oświaty, przedstawionego przez samorzady w kwietniu br., a nie uwzględnia on skutków zmian w Karcie Nauczyciela.
3. Stałe niedofinansowanie zadań zleconych, potwierdzone w dwóch raportach pokontrolnych, przedstawionych przez NIK w informacji pokontrolnej z 2017 r.
4. Ubytki w dochodach własnych, głównie w podatku od nieruchomości oraz w opłatach za użytkowanie wieczyste, które są wynikiem zmian ustawowych i w szczególności dotyczą gmin.
5. Skutki zmian w systemie podatku PIT, które nastąpią niebawem (jeszcze w tym roku),

zapowiedzianych już przez rząd:

- obniżenie stawki z 18% do 17% (3,5 mld zł rocznie),
- podwojenie kosztów uzyskania przychodów (blisko 2 mld zł rocznie),
- zwolnienie osób do 26 roku życia (0,45 mld zł jeszcze w tym roku, następnie 1,1 mld zł rocznie),
- przeniesienie środków z OFE na IKE (łącznie ok. 9,5 mld zł).

6. Najważniejszym jednak czynnikiem sytuacji finansowej JST jest olbrzymi wysiłek inwestycyjny, podjęty - zgodnie z oczekiwaniami rządu, sformułowanymi w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Wzrost wpływów z PIT przyczynił się do wygenerowania w roku 2018 w budżetach JST nadwyżki operacyjnej netto w kwocie 14,4 mld zł, która została w całości przeznaczona na rozwój - wydatki inwestycyjne JST wyniosły w ub. roku aż 52 mld zł. Było to możliwe dzięki wykorzystaniu ok. 21,5 mld dotacji unijnych oraz zaciągnięciu nowych zobowiązań na łączną kwotę ok. 16,2 mld zł. Skala inwestycji zaplanowanych na rok 2019 jest jeszcze większa. Przyczyniają się one m.in. do znacznego wzrostu wpływów budżetu państwa z podatku VAT, który dla samorządów jest obciążeniem. Obecny boom inwestycyjny powoduje niestety także wzrost cen oferowanych na przetargach, który przekracza wzrost kosztów wykonywania zadań własnych JST.

Wszystko to wymaga uwzględnienia w rzetelnej debacie o finansach JST, o której pilne przeprowadzenie samorządu wnioskuje.

Krzysztof Żuk, prezydent Lublina, przewodniczący strony samorządowej KWRiST poinformował, że swoje wnioski i potrzebę zorganizowania specjalnej debaty samorządy sygnalizowały już na zespołach roboczych Komisji, w tym na zespole ds. finansów. I zaznaczył, że jeśli premier zgodzi się spotkać na odrębnej debacie, samorządowcy postarają się bardzo szczegółowo przygotować stanowisko dotyczące dochodów JST.

Jednocześnie prezydent wręczył stronie rządowej apel o wprowadzenie mechanizmu rekompensaty wyrównującej jednostkom samorządu terytorialnego ubytek dochodów z tytułu propozycji zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych i zmian w funkcjonowaniu Otwartych Funduszy Emerytalnych

Wiceminister spraw wewnętrznych i administracji Paweł Szerefnaker obiecał przeanalizować dokumenty przekazane przez samorządowców i zaproponował, aby w porządku obrad najbliższego posiedzenia plenarnego KWRiST (planowanego na 17 lipca br.) znalazł się punkt poświęcony informacji resortu finansów na temat finansowania jednostek samorządu terytorialnego w odniesieniu do postulatów strony samorządowej.